

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

จากข้อมูลของสถาบันวิจัยยาง (2543) พบว่า ในปี พ.ศ. 2541 มีประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติของโลกรวม 22 ประเทศ คิดเป็นพื้นที่ปลูกยางธรรมชาติรวม 61.01 ล้านไร่ โดยประเทศอินโดนีเซียมีพื้นที่ปลูกยางธรรมชาติมากที่สุดประมาณ 22.26 ล้านไร่ รองลงมาคือประเทศไทย และมาเลเซีย โดยมีพื้นที่ปลูกยางธรรมชาติ 12.24 และ 10.31 ล้านไร่ ตามลำดับ

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันยางพาราได้กลายมาเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยมีมูลค่าการส่งออกสูงกว่าพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เมื่อพิจารณาพื้นที่การปลูกยางพาราของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกเป็นอันดับ 2 รองจาก อินโดนีเซีย แต่มีปริมาณผลผลิตมากที่สุดในโลก โดยในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยผลิตยางพาราคิดเป็นร้อยละ 31 ของปริมาณการผลิตทั้งหมดของโลก (สถาบันวิจัยยาง, 2543) ซึ่งผลผลิตยางพาราของประเทศไทยส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 90 ของผลผลิตยางพารารวมทั้งหมด ถูกส่งออกไปขายต่างประเทศโดยมีประเทศญี่ปุ่น จีน สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย และเกาหลีใต้เป็นตลาดหลักที่สำคัญ มีมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 0.30 0.15 0.13 0.07 และ 0.06 ของมูลค่าการส่งออกยางพาราทั้งหมด ตามลำดับ

สำหรับการส่งออกยางพาราในช่วงปี พ.ศ. 2537 - 2541 พบว่า ประเทศไทยมีปริมาณการส่งออกยางพาราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2541 ประเทศไทยส่งออกยางพาราได้มากกว่าปี พ.ศ. 2540 แต่มูลค่าลดลง เนื่องจากราคายางพาราในตลาดโลกอ่อนตัวลง เมื่อพิจารณามูลค่าของการส่งออกยางพาราของประเทศไทยแยกตามประเภทต่าง ๆ 5 ประเภท พบว่า ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2527 - 2539 ยางแผ่นรมควัน มีการส่งออกมากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 78.51 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด รองลงมาคือ ยางแท่งเอสทีอาร์ น้ำยางข้น ยางเครปสีน้ำตาล และยางอื่น ๆ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.91 5.47 1.84 และ 0.24 ตามลำดับ ส่วนในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2541 สัดส่วนการส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางพาราเปลี่ยนแปลงจากช่วงปี พ.ศ. 2527 - 2539 ดังนี้คือ ยางแผ่นรมควันจากที่เคยมีสัดส่วนการส่งออกมากกว่าร้อยละ 78 กลับมีสัดส่วนลดลงเหลือร้อยละ 53.6 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด แต่ยังคงเป็นผลิตภัณฑ์ยางพาราที่มีการส่งออกมากที่สุดในขณะที่การส่งออกยางแท่งเอสทีอาร์มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น

ร้อยละ 24.5 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด เช่นเดียวกับสัดส่วนการส่งออกน้ำยางชั้นซึ่งเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.8 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด และยางเครปสีน้ำตาลและยางอื่น ๆ มีสัดส่วนการส่งออกลดลงเหลือร้อยละ 1.1 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2542)

ด้านการนำเข้า ประเทศไทยนำเข้ายางพาราเพียงเล็กน้อยโดยมากกว่าร้อยละ 80 ของปริมาณการนำเข้ายางพาราทั้งหมด เป็นการนำเข้าน้ำยางชั้นจากประเทศมาเลเซีย และผลิตภัณฑ์ยางกึ่งสำเร็จรูปจากประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน และเกาหลีใต้ เป็นต้น (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2542)

ส่วนการใช้ยางธรรมชาติภายในประเทศนั้นจะนำมาใช้เป็นปัจจัยการผลิตชั้นกลางในการผลิตสินค้าต่าง ๆ โดยปกติประเทศไทยมีการใช้ยางธรรมชาติเพียงประมาณร้อยละ 8 - 10 ของปริมาณผลผลิตรวม ซึ่งอุตสาหกรรมภายในประเทศที่มีการใช้ยางธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ เช่น อุตสาหกรรมยางรถยนต์ อุตสาหกรรมยางรถจักรยานและจักรยานยนต์ อุตสาหกรรมยางรัดของ อุตสาหกรรมรองเท้าและอุปกรณ์กีฬา อุตสาหกรรมถุงมือยาง และอุตสาหกรรมอื่น ๆ เป็นต้น (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2542)

ตาราง 1.1 ปริมาณผลผลิต การส่งออก การนำเข้า และการใช้ยางธรรมชาติของประเทศไทย

ปี	ผลผลิต (ตัน)	อัตราเพิ่ม (%)	ปริมาณการส่งออก(ตัน)	ปริมาณการนำเข้า (ตัน)	ใช้ภายในประเทศ (ตัน)	สต็อก (ตัน)
2537	1,718,000	2.9	1,605,000	283	132,000	97,000
2538	1,805,000	5.1	1,636,000	388	153,000	113,000
2539	1,970,000	9.1	1,763,000	1,034	173,000	148,000
2540	2,025,000	2.8	1,837,000	-	185,000	159,000
2541	2,065,000	2.0	1,839,000	40,626	186,000	200,000

ที่มา : สถาบันวิจัยยาง (2543)

ในอดีตพื้นที่ปลูกยางพาราของประเทศไทยจะอยู่ในภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีการศึกษาถึงความเหมาะสมของการปลูกยางในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสร้างอาชีพและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น ในปัจจุบันยางพาราที่ปลูกทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเริ่มเปิดกรีดแล้ว โดยพื้นที่ปลูกยางพาราทั่วประเทศ มีประมาณ 12 ล้านไร่ แบ่งเป็นภาคใต้มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดประมาณ 10 ล้านไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 1 และ 0.4 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 86 10 และ 4 ของพื้นที่ปลูกยางพารารวมทั้งประเทศ ตามลำดับ (ตาราง 1.2)

ตาราง 1.2 พื้นที่ปลูกยางธรรมชาติของประเทศไทย จำแนกเป็นรายภาค

ปี	ภาคใต้	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	หน่วย : ไร่
				รวม
2535	10,425,860	1,159,318	252,160	11,837,338
2536	10,488,860	1,166,318	404,832	12,060,010
2537	10,538,860	1,173,318	411,677	12,123,855
2538	10,583,860	1,180,318	418,977	12,183,155
2539	10,623,860	1,187,318	426,777	12,237,955

ที่มา : สถาบันวิจัยยาง (2540)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่ประเทศไทยควรให้ความสำคัญมากขึ้น เพราะ ในปัจจุบันประเทศไทยสามารถผลิตยางธรรมชาติได้มากเป็นอันดับหนึ่งของโลกคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 31 ของปริมาณผลผลิตยางธรรมชาติรวมของโลก รองลงมาได้แก่ อินโดนีเซีย และมาเลเซีย คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 25 และ 13 ของปริมาณผลผลิตยางธรรมชาติรวมของโลก ตามลำดับ (สถาบันวิจัยยาง, 2543) นอกจากนี้ผลผลิตของยางพาราสามารถพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องได้มากมาย ซึ่งในปัจจุบันไทยมีเกษตรกรที่ปลูกยางพารา มากกว่า 1 ล้านครอบครัวทั้งในภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ปลูกยางพาราครัวเรือนละประมาณ 8 – 25 ไร่ มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 97 ของพื้นที่การปลูกยางพาราทั้งหมด ซึ่งจัดเป็นเกษตรกรรายย่อย แต่เมื่อพิจารณาผลผลิตรวมทั้งประเทศต่อพื้นที่เพาะปลูก พบว่า ระดับผลผลิตของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ผลิตยางพาราที่สำคัญในเอเชียจัดอยู่ในลำดับที่ 3 ในขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์ และอินเดีย มีระดับผลผลิตต่อหน่วยสูงเป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับ (ตาราง 1.3)

ตาราง 1.3 ผลผลิตต่อหน่วยของประเทศไทยที่สำคัญในเอเชีย ระหว่างปี พ.ศ. 2537 – 2542

ประเทศ	ปี					
	2537	2538	2539	2540	2541	2542
ฟิลิปปินส์	20,900	21,678	21,319	21,228	21,505	21,505
อินเดีย	12,156	13,642	14,242	14,492	14,492	14,492
ไทย	10,000	13,562	13,961	14,196	14,086	14,183
จีน	8,969	9,977	10,189	11,442	11,282	11,282
กัมพูชา	9,333	10,213	8,989	8,683	10,335	10,256
อินโดนีเซีย	7,251	7,580	7,009	6,851	6,895	6,895
มาเลเซีย	7,265	7,384	7,517	6,839	6,839	6,839

100 กรัม / เฮกเตอร์

ตาราง 1.3 (ต่อ)

100 กรัม / เฮกเตอร์

ประเทศ	ปี					
	2537	2538	2539	2540	2541	2542
ศรีลังกา	6,544	6,604	6,944	6,687	6,052	6,052
เวียดนาม	4,983	4,409	5,606	5,367	5,944	5,944
พม่า	3,812	5,263	5,313	5,662	5,657	5,657
โลก	8,304	9,264	9,300	9,209	9,215	9,251

ที่มา : FAO (2000)

ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ในการผลิตของเกษตรกรชาวสวนยางพาราไม่มีประสิทธิภาพการผลิต หรืออาจเป็นผลมาจากโรคของต้นยางพารา ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตของยางพารา ทั้งทางตรงและทางอ้อม โรคบางชนิดอาจไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย แต่โดยทั่วไปแล้วถ้า ต้นยางพารามีอาการผิดปกติจะทำให้ผลผลิตลดลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ความรุนแรงของโรคแต่ละชนิดขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ประการ เช่น สภาพอากาศ และการเกษตรกรรม เป็นต้น (เพยาร์ ศรีสอาน, 2541) ในการศึกษาวิจัยมุ่งที่จะศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อผลผลิตเมื่อต้นยางพาราเกิดอาการเปลือกแห้ง โรคราสีชมพู โรคตายจากยอด และโรคอื่น ๆ โดยเลือกศึกษาสวนยางพาราของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นเขตปลูกยางใหม่ เกษตรกรในแต่ละพื้นที่ไม่มีความแตกต่างกันมากนักในเรื่องการปลูกและการดูแลรักษา สวนยางพารา ประกอบกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคมากกว่าภาคใต้และภาคตะวันออก

อาการเปลือกแห้ง (brown bark) ของยางพาราเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้ผลผลิตของ น้ำยางลดลงรวมถึงทำให้ลักษณะทางกายภาพของต้นยางพาราเปลี่ยนแปลงไปด้วย โรคราสีชมพู (pink disease) ทำให้ต้นยางพาราทรุดโทรมและถ้าหากอาการรุนแรงมากอาจทำให้ต้นยางพาราตายได้ โรคตายจากยอด (die back) ซึ่งพบในต้นยางพาราที่ปลูกในสภาพพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม และอาจเกิดภายหลังจากเกิดภาวะแล้งจัดได้ ซึ่งโรคนี้ถ้ารุนแรงมากต้นยางพาราอาจตายได้ ปัจจุบันพบทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมถึงบางท้องที่ในภาคใต้ด้วย และโรคอื่น ๆ เช่น โรคเส้นดำ เป็นโรคที่เกิดกับหน้ากรีดของต้นยางพารา ซึ่งจะทำให้เปลือกของต้นยางพารานำและเปลือกที่งอกใหม่ไม่สามารถกรีดได้ นอกจากนี้ยังมีโรคราต่าง ๆ และโรคจากเชื้อไฟทอปทโรซา เป็นต้น ล้วนเป็นปัจจัยที่ก่อความเสียหายให้กับต้นยางพารา การที่สวนยางพาราของเกษตรกรไทย ประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคต่าง ๆ ประกอบกับการผลิตต้องอาศัยสภาพตามธรรมชาติทำให้

เกษตรกรต้องเสี่ยงกับระดับผลผลิตที่ไม่แน่นอน จึงส่งผลถึงผลผลิตรวมทั้งประเทศต่อพื้นที่เพาะปลูก

สำหรับอาการเปลือกแห้งในยางพาราเป็นอาการผิดปกติของต้นยางพาราที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงปริมาณน้ำยาง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นักวิชาการยังไม่สามารถหาสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดอาการเปลือกแห้งได้ แต่ได้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด เพื่อหาปัจจัยที่เป็นตัวแปรร่วมในการเกิดอาการเปลือกแห้ง ลักษณะทางด้านสรีระวิทยาของต้นยางพารา วิธีการป้องกันและรักษาเมื่อต้นยางพาราเกิดอาการเปลือกแห้ง รวมถึงผลกระทบต่อผลผลิตเมื่อต้นยางพาราเกิดอาการเปลือกแห้ง ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับแปลงทดลองเท่านั้น ยังไม่มีการศึกษาหรืองานวิจัยที่กล่าวถึงอาการเปลือกแห้งหรือโรคต่าง ๆ ในระดับสวนของเกษตรกร ดังนั้นในการศึกษานี้ จึงเป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงระดับประสิทธิภาพทางการผลิตของต้นยางพาราในสวนของเกษตรกร รวมถึงการศึกษาผลกระทบที่มีต่อปริมาณน้ำยางดิบเมื่อต้นยางพาราเกิดอาการเปลือกแห้ง โรคราสีชมพู โรคตายจากยอด และโรคอื่น ๆ เพื่อให้เป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบการตัดสินใจให้การสนับสนุนการศึกษาทางด้านพันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพของโรคที่มีผลกระทบต่อยางพาราตามความรุนแรงของโรคที่ปรากฏในระดับสวนของเกษตรกร เมื่อทราบผลกระทบของโรคต่อผลผลิตแล้ว ต่อมาศึกษาถึงผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจไทย ในด้านผลกระทบต่อมูลค่าผลผลิต มูลค่าเพิ่ม การจ้างงาน ผลต่ออุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศและรายได้สุทธิจากการส่งออก ตลอดจนศึกษาถึงผลกระทบทางด้านสังคมของเกษตรกรภายหลังจากที่เกษตรกรปลูกยางพารา โดยในการศึกษาได้เลือกศึกษาในพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อประเมินความสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมของการปลูกยางพาราที่มีต่อเศรษฐกิจไทย และเพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตต่อไร่ อันเนื่องมาจากโรคที่เกิดกับต้นยางพารา ตลอดจนการศึกษาถึงผลกระทบทางสังคมของการผลิตยางพารา โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตของยางพาราในกรณีที่ไม่มีความเสียหายจากฟังก์ชันการผลิตที่มีประสิทธิภาพที่สุด ในกรณีที่มีโรคและไม่มีโรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาการเปลือกแห้ง โรคราสีชมพู โรคตายจากยอด และโรคอื่น ๆ
2. ศึกษาความสำคัญของยางพาราที่มีต่อระบบเศรษฐกิจในรูปแบบของการสร้างมูลค่าเพิ่มมูลค่าการส่งออกยางพารา การจ้างงาน และผลกระทบที่ไปสู่ภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ

ทั้งผลกระทบข้างหน้าและผลกระทบข้างหลัง พร้อมทั้งผลกระทบอันเนื่องมาจากการแก้ปัญหาโรคต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาการเปลือกแห้ง โรคราสีชมพู และโรคตายจากยอด และโรคอื่น ๆ

3. ศึกษาผลกระทบทางสังคมของการผลิตยางพารา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาดังนี้

1. ทำให้ทราบผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากโรคของยางพารา เช่น อาการเปลือกแห้ง โรคราสีชมพู โรคตายจากยอด และโรคอื่น ๆ เพื่อพิจารณาระดับของความรุนแรงของโรค รวมทั้งความเสียหายที่เกิดกับผลผลิต เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการสนับสนุนให้มีการวิจัยทางด้านเทคโนโลยีชีวภาพในเรื่องโรคดังกล่าว
2. ทำให้ทราบสถานะการผลิต เช่น พื้นที่ ผลผลิตต่อไร่ ปัญหาและอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการวางนโยบายเรื่องยางพาราต่อไปในตลาดที่นับวันจะมีความเสรีและการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

ในการศึกษานี้ใช้ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยข้อมูลปฐมภูมิได้มาจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ส่วนข้อมูลทุติยภูมิได้มาจากการรวบรวมเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

ข้อมูลปฐมภูมิที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพื้นที่เป้าหมาย 3 จังหวัดคือ จังหวัดหนองคาย เลย และบุรีรัมย์ (รายละเอียดของวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างอยู่ในบทที่ 4)

1.4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

สำหรับข้อมูลทุติยภูมิเก็บรวบรวมจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตปี พ.ศ. 2533 และปี พ.ศ. 2538 ขนาด 180×180 สาขาการผลิตจากกองวิเคราะห์และประมาณการทางเศรษฐกิจ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3. ศูนย์วิจัยยางฉะเชิงเทรา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
4. ศูนย์วิจัยยางหนองคาย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
5. ศูนย์วิจัยยางสงขลา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
6. สถานีทดลองยางบุรีรัมย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
7. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ หนองคาย และอุดรธานี
8. ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5 สมมติฐานของการศึกษา

ในการศึกษาเพื่อวัดประสิทธิภาพการผลิตของต้นยางพาราแต่ละต้น ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ต้นยางพาราของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงสุด และการเกิดอาการเปลือกแห้ง โรคราสีชมพู โรคตายจากยอด และโรคอื่น ๆ มีผลต่อประสิทธิภาพการผลิตของต้นยางพารา ต่อปริมาณน้ำยางดิบ และส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

1.6 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ศึกษาเฉพาะพื้นที่การปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งถือว่าเป็นเขตปลูกยางใหม่และเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค ในการเลือกพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง ใช้ข้อมูลพื้นที่ปลูกยางธรรมชาติของประเทศไทยปี พ.ศ. 2540 ที่ออกโดยสถาบันวิจัยยาง (เป็นข้อมูลล่าสุด) และใช้ข้อมูลจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2533 และปี พ.ศ. 2538 (เป็นข้อมูลเบื้องต้น) ที่ออกโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

- แรงงานกรีดยางพารา หมายถึง ผู้ที่ใช้แรงงานในการกรีดยางพาราในสวนยางพารา
- สวนยาง หมายถึง ที่ดินซึ่งมีต้นยางปลูกอยู่ในเนื้อที่ไม่น้อยกว่าหนึ่งไร่ แต่ละไรมีต้นยางไม่น้อยกว่าสิบต้นหรือในกรณีที่มีเนื้อที่ปลูกยางติดต่อกันมากกว่าหนึ่งไร่ ต้องมีส่วนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าไร่ละยี่สิบห้าต้นของจำนวนเนื้อที่ทั้งหมด (พ.ร.บ. ควบคุมยาง พ.ศ. 2542)
- ระดับการศึกษาของชาวสวนยางพารา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของเกษตรกรชาวสวนยางพารา

- พันธุ์ยางชั้น 1 หมายถึง ยางพันธุ์ดีซึ่งแนะนำให้เกษตรกรปลูกโดยทั่วไป ไม่จำกัดพื้นที่ปลูก
- พันธุ์ยางชั้น 2 หมายถึง ยางพันธุ์ดีซึ่งแนะนำให้เกษตรกรปลูกโดยจำกัดพื้นที่ปลูก โดยปลูกได้ไม่เกินร้อยละ 30 ของเนื้อที่ที่ได้รับการสงเคราะห์และห้ามปลูกปะปนกัน
- พันธุ์ยางชั้น 3 หมายถึง ยางพันธุ์ดีซึ่งแนะนำให้เกษตรกรปลูก โดยปลูกได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับการสงเคราะห์ และห้ามปลูกปะปนกัน
- การปลูกซ่อม หมายถึง การปลูกยางพาราแทนที่ต้นยางพาราที่ตาย โดยทั่วไป การปลูกซ่อมจะปลูกในช่วงต้นยางพาราอายุ 1 – 2 ปี เท่านั้น
- การปลูกพืชแซม หมายถึง การปลูกพืชระหว่างแถวยางพาราโดยปลูกได้ในช่วงที่ต้นยางพาราอายุไม่เกิน 3 ปี
- การปลูกพืชคลุมยาง หมายถึง การปลูกพืชที่ปล่อยให้ขึ้นและเจริญเติบโตอยู่ในระหว่างแถวยางพารา โดยพืชคลุมที่มีประโยชน์ต่อต้นยางพาราสูงสุด คือ พืชตระกูลถั่ว 3 ชนิด คือ คาโลโปโกเนียม เซนโทรซีมา และเพอราเรีย
- ปริมาณยาง หมายถึง น้ำหนักของน้ำยางดิบ และน้ำหนักของยางแผ่นดิบที่ชาวสวนยางผลิตได้จากสวนยาง
- คุณภาพยางแผ่นดิบ หมายถึง ชั้นยางของยางแผ่นดิบที่ผลิตได้จากสวนของเกษตรกรชาวสวนยางพารา
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางพารา (สกย.) หมายถึง หน่วยงานที่ดำเนินงานตามนโยบายพิเศษของรัฐ เพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ไม่เคยมีสวนยางพารามาก่อนและต้องการปลูก ซึ่งจะต้องมีที่ดินตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 15 ไร่ รวมถึงการให้การช่วยเหลือเจ้าของสวนยางพาราด้วยการให้ทุนสงเคราะห์ปลูกแทนสวนยางพาราเก่าที่ให้ผลผลิตต่ำด้วยยางพันธุ์ดีหรือไม้ยืนต้นอื่นที่มีค่าทางเศรษฐกิจ
- RSS หมายถึง ยางแผ่นรมควัน (ribbed smoked sheet)
- STR หมายถึง ยางแท่ง (standard Thai rubber)
- crepe หมายถึง ยางเครป

1.8 องค์ประกอบของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประกอบด้วย 7 บท โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญของยางพาราที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ วัตถุประสงค์ของการศึกษา ประโยชน์ของการศึกษา แหล่งที่มาของข้อมูล สมมติฐานของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา frontier production function และผลกระทบเชิงเศรษฐกิจโดยใช้แบบจำลองปัจจัยการผลิตและผลผลิต

บทที่ 3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง การปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ลักษณะเฉพาะของยางพารา สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูกยางพารา คุณสมบัติของพันธุ์ยางพาราที่ใช้ในการปลูก การเขตกรรมยาง และโรคและศัตรูยางพาราที่สำคัญที่พบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาทางด้านอาการเปลือกแห้งที่มีต่อยางพารา การศึกษา frontier production function ประกอบด้วย การศึกษาทั้ง deterministic frontier production function และ stochastic frontier production function และการศึกษาแบบจำลองปัจจัยการผลิตและผลผลิต ประกอบด้วย การศึกษาทางด้านปริมาณ และการศึกษาทางด้านคุณภาพ

บทที่ 4 วิธีการศึกษา ประกอบด้วย วิธีที่ใช้ในการศึกษา frontier production function ทั้ง 2 วิธีคือ deterministic frontier production function และ stochastic frontier production function ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจโดยใช้แบบจำลองปัจจัยการผลิตและผลผลิต และผลกระทบทางด้านสังคมของการปลูกยางพารา

บทที่ 5 ลักษณะทั่วไป และผลกระทบทางด้านสังคมจากการปลูกยางพารา

บทที่ 6 ประสิทธิภาพการผลิต และผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการผลิตยางพารา ประกอบด้วย ผลการศึกษาทางด้าน frontier production function ทั้ง 2 วิธี คือ deterministic frontier production function และ stochastic frontier production function ความสูญเสียผลผลิตของยางพาราเมื่อเกิดโรคต่าง ๆ และผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการผลิตยางพารา

บทที่ 7 สรุปผลการศึกษา เป็นการสรุปผลการศึกษาทางด้านลักษณะทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ผลกระทบทางด้านสังคมของการปลูกยางพารา ด้านการผลิต ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการผลิตยางพารา และข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้